

ПРАВДА И КРИВДА

Превод от руски: Ран Босилек, 1956

chitanka.info

Живеели едно време двама братя: единият богат, а другият беден. Срещнали се един ден братята, разговорили се. Бедният рекъл:

— Колкото и да е тежко на човека, все е по-добре с правда да живее.

Богатият брат му отвърнал:

— Где ще намериш правда сега? Няма правда на света. Навсякъде само кривда. С кривда по-добре се живее!

А бедният стои на своето:

— Не, братко, с правда е винаги по-добре!

— Добре де — рекъл богатият, — нека попитаме и други хора. Когото срещнем, ще питаме. Така до три пъти. Ако рекат, както ти казваш, всичкото ми богатство твое ще бъде. Ако рекат, както аз казвам, ще ти взема всичко, що имаш.

— Така да бъде! — съгласил се бедният брат. Рекли и тръгнали. Вървели, вървели — срещнали един човек, който се връщал от работа. Те му рекли:

— Здравей, човече!

— Здравейте, добри хора!

— Искаме нещо да те питаме.

— Питайте.

— Как се живее по-добре на света: с правда или с кривда?

— Ех, добри хора — отговорил човекът, — где ще намерите сега правда на света? Ето, вижте мене! Колко много работя, а какво изкарвам — почти нищо. Дори и от малкото, което изкарвам, господарят гледа да ми удържа. Това правда ли е? С кривда се живее по-добре, отколкото с правда.

— Е, братко — рекъл богатият. — От първото питане аз спечелих.

Разтъжил се бедният брат.

Тръгнали по-нататък. Срещнали търговец.

— Добра среща, честни търговецо!

— Добра среща!

— Искаме нещо да те попитаме!

— Кажете.

— Как се живее по-добре: с правда или с кривда.

— Ех, добри хора! Кой живее сега с правда на света? Речеш ли да продадеш нещо, сто пъти трябва да излъжеш човека. Иначе нищо

няма да продадеш!

Като казал това, търговецът си заминал по пътя.

— Видя ли, братко! — рекъл богатият брат. — И вторият срещнат човек каза в моя полза!

Още повече се разтъжил бедният брат. Заминали по-нататък.

Вървели, вървели — срещнали един господар.

— Добра среща, ваша милост!

— И вам добра среща!

— Искаме нещо да те попитаме.

— Питайте!

— Как се живее по-добре: с правда или с кривда?

— Ех, добри хора — рекъл господарят, — къде ще намериш правда по света? С правда не може да се живее. Ако аз карах с правда, как бих могъл...

И без да се доизкаже, господарят си заминал по пътя.

— Е, братко, видя ли? — рекъл богатият брат. — Аз спечелих. Хайде сега да ми дадеш всичко, каквото имаш в къщи.

Върнал се беднякът в къщи и ще си умре от мъка. Богатият брат му отнел всичко. Само къщурката му оставил.

— Живей сега временно тук — рекъл богаташът, — докато си намериш друго място за живеене.

Останал беднякът без кора хляб с цялото си семейство в празната къщурка. Не можел нищо да придобие — годината била неплодородна. Търпял, търпял беднякът... Децата плачат... Взел кринчето, отишъл при брата си да проси брашно.

— Дай ми, братченце — рекъл, — що-годе брашънце! Децата ми от глад ще умрат!

А богатият брат казал:

— Ще ти дам крина брашно, ако дадеш да ти извадя едното око.

Мислил беднякът, мислил — нямало що — трябвало да се съгласи.

— На — рекъл, — само дай що-годе брашънце!

Богаташът извадил на брата си окото и му дал крина вгорчено брашно. Взел го беднякът и го занесъл в къщи. Като го погледнала жена му, ахнала от мъка:

— Какво е станало с тебе? Где ти е окото?

— Ех — въздъхнал беднякът. — Брат ми го извади!

И всичко ѝ разказал. Поплакали те, тъгували и едвам-едвам прекарали с вгорченото брашно. Но и то скоро се свършило.

Взел пак беднякът кринчето, отишъл при брата си, рекъл му:

— Дай ми, мили братко, още малко брашънце! Онова, що ми даде, се привърши.

А богатият брат казал:

— Ще ти дам крина брашно, ако дадеш да ти извадя и другото око.

Заплакал беднякът:

— Как ще живея бе, братченце, без очи на тоя свят! Едното ми вече извади. Остави ми поне другото! Дай ми така, по братски брашънце! От глад децата ми умират!

— Не! — отсякъл богатият брат. — Дай да ти извади и другото око, тогава вземи още една крина брашно!

Нямало що — съгласил се беднякът.

— На — рекъл, — извади го!

Богатият брат му извадил и другото око. Насипал му крина брашно. Взел го беднякът и си тръгнал.

Кое-как стигнал в къщи. Донесъл брашното. Като го видяла жена му, току не умряла от жалост:

— Как ти, нещастнико, без очи ще живееш? Кой ще прехранва клетите ни дечица!

Плаче клетата, езикът ѝ пресъхва, думите едвам изрича. А слепецът я утешава:

— Не плачи! Не съм само аз тъмен тъмничарин: има много слепи по света. Нали и те живеят без очи.

Скоро и това брашно изяли. Колко ти е крина брашно! Пък и семейството било многолюдно.

— Сега вече при брата си няма да отида, жено — рекъл слепецът. — Хвани ме за ръка. Заведи ме край пътя отвън село, под високата топола. Остави ме там през целия ден. Ела надвечер да ме прибереш в къщи. Все ще се съжали някой от минавачите да ми даде късче хлебец.

Завела го жена му отвън селото. Настанила го под тополата. Върнала се в къщи.

Цял ден седял слепецът. Намерили се добри хора. Дарили го с хлебец. Свечерило се, а жена му все още не идвала да го прибере. Помислил слепецът, че нещо лошо се е случило в къщи. Тръгнал сам

да си отиде. Но сбъркал пътя. Върви, върви, а сам не знае накъде. Изведнъж слуша — гора шуми над него. Разбрал, че ще трябва да нощува в гората. Побоял се слепецът от зверове. Кое-как покачил се на едно дърво и се сврял между клоните.

В полунощ се събрали дяволи под това дърво. Главатарят им почнал да ги разпитва кой каква злина е направил.

Един рекъл:

— Тия дни аз направих брат на брата очите да извади за две крини брашно.

— Не си направил кой знае какво зло! — казал главатарят.

— Защо?

— Защото слепецът може да прогледа.

— Как?

— Като си умие очите ей от това изворче под дървото. — А ти какво зло си направил? — попитал главатарят друг дявол.

— Аз пресуших водата в цяло село! Капчица не оставих! Сега носят вода от тридесет-четиридесет километра. Много хора гинат там!

— И ти не си направил кой знае какво зло!

— Защо мислиш така?

— Защото много лесно може да се поправи това зло.

— Как?

— Край това село има бял камък. Ако някой повдигне тоя камък, изпод него ще избликне цял поток вода. — А ти какво зло си направил? — запитал главатарят трети дявол.

— Аз ослепих царската дъщеря — едничко чедо на баща и майка.

— И ти не си направил кой знае какво зло! Защото и тя може да прогледне, като си умие очите с вода от това изворче под дървото.

Така всички дяволи поред разказали какви злини са извършили.

Слепецът слушал всичко. Като се разпръснали дяволите, той слязъл от дървото, напръскал очите си от лечебното изворче и прогледнал. Зарадвал се много и си рекъл: „Сега трябва да помогна и на другите хора.“

Напълнил си бъкличката с лековита вода и тръгнал.

Като наближил селото, гдето нямало вода, настигнал белокоса бабичка. Тя носела с кобилица вода. Той я здрависал и рекъл:

— Дай да се напия, бабичко!

— Ех, синко! — отвърнала бабичката. — Аз мъкна тази вода от половин ден път. Доде стигна дотук, половината разплисках. А много жадни чакат у дома. Ще си умрат за вода!

— Нямай грижа, бабо! Като дойда във вашето село, ще напоя мало и голямо!

Бабичката му дала да се напие и толкова се зарадвала, че бързо-бързо стигнала в село. Разказала на селяните за човека. Те вярвали и не вярвали. Излезли отвън селото да срещнат пътника. Щом дошли при него, поклонили се и рекли:

— Спаси ни от люта смърт, добри човече!

— Ще ви спася, харни хорица. Заведете ме при белия камък край вашето село.

Завели го. Повдигнали камъка. Изпод него цял поток потекъл. Зарадвали се селяните. Надарили богато пътника. Дали му и хубав кон — да не ходи пешком.

Яхнал той коня и тръгнал да дири царската дъщеря. Питал, разпитвал — стигнал до царския палат. Рекъл на слугите:

— Чух, че е ослепяла царската щерка. Дойдох да я излекувам.

— Я си върви по пътя, човече! — отвърнали слугите. — Толкова прочути лекари идваха и не можаха да ѝ помогнат, та ти ли ще я излекуваш!

— Все пак кажете на баща ѝ!

— Не струва да си губим времето!

— Моля ви се, кажете му!

Пътникът толкова упорито настоявал, че най-последно слугите отишли да му кажат. Царят го повикал в двореца и му рекъл:

— Наистина ли можеш да излекуваш моята дъщеря?

— Мога — отвърнал пътникът.

— Ако я излекуваш, ще ти дам всичко, каквото поискаш.

Завели го при сляпата. Той поръсил очите ѝ с лековитата вода и тя още същия миг прогледнала. Бащата дарил богато-пребогато пътника. Дал му и кола за даровете.

А през това време жена му се съсипала да го дири. Де не ходила, де не питала. Никой нищо не можал да ѝ каже. Помислила, че е загинал някъде.

Една вечер някой почукал на прозореца и извикал:

— Отвори ми, стопанке?

Жената познала гласа на мъжа си и много се зарадвала. Скочила, отворила и го въвела в къщи, като мислила, че е сляп.

— Запали свещ! — рекъл мъжът.

Тя запалила. Като го погледнала, плеснала с ръце и извикала:

— Ах! Ти си прогледнал! Казвай как стана това чудо!

— Ще разкажа, всичко ще разкажа, но преди това ела да внесем даровете в къщи!

Като ги завнасяли, смаяла се жената. Толкова богатства не била и сънувала.

Научил се богаташът какво щастие постигнало брата му и дошъл да го види.

Щом влязъл, още от вратата завикал:

— Казвай, братко, как прогледна и как спечели това богатство?

Щастливият брат нищо не скрил. Разказал всичко от край до край.

На богатия брат се доискало още повече да забогатее. През нощта той се промъкнал в гората и се покачил на същото дърво, дето бил брат му.

Посред нощ дошли пак дяволите под дървото. Заговорил главатарят:

— Чудно нещо! Ослепелият брат прогледнал. Водата изпод камъка пусната. Царската дъщеря оздравяла. Навярно някой ни подслушва. Дръжте да го хванем!

Скочили дяволите, почнали да търсят. Покачили се на дървото, намерили богатия брат, смъкнали го и го погубили.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.